מול התוכניות הגדולות של טראמפ, הציבור הפלסטיני נשאר במזרח התיכון הישן

written by מאיר בן שבת | 30.10.2025

"המזרח התיכון מוכן לממש את הפוטנציאל יוצא הדופן שלו. עשורים של קיצוניות, ג'יהאד ואנטישמיות זה לא עבד. השנאה גרמה רק לסבל ולאומללות": כך אמר נשיא ארה"ב דונלד טראמפ בנאומו ההיסטורי בכנסת לפני כשבועיים, והוסיף כי "הפלסטינים צריכים לבחור אם הם ממשיכים עם טרור ושנאה".

ובכן, לפי ממצאיו הלא מפתיעים של סקר המרכז הפלסטיני למדיניות ומחקר ברמאללה (PCPSR), הפלסטינים כבר בחרו מה יעשו ולא באפשרות המועדפת על טראמפ. יותר ממחצית הפלסטינים ברצועת עזה, יהודה ושומרון סבורים עדיין שהחלטת חמאס לבצע את הטבח ב־7 באוקטובר הייתה נכונה. רוב מוחלט מביע התנגדות לפירוק חמאס מנשקו, וסבור שאין להתנות את השתתפות חמאס בבחירות בהכרה בישראל. ה"מאבק המזוין" נתפס עדיין כאמצעי היעיל ביותר לסיום ה"כיבוש" אצל כמעט מחצית מהציבור הפלסטיני.

הסקר, שנערך לאחר החתימה על הסכם הפסקת האש, אומנם מצביע על תמיכה רחבה בתוכנית טראמפ, אך לא משקף כל שינוי בעמדות היסוד של הציבור ובמגמות שראינו לאורך השנתיים האחרונות, ובראשן התגברות התמיכה בחמאס.

בזמן שהנשיא טראמפ עסוק במאמצים לעצב סדר עולמי ולקדם את חזונו למזרח תיכון חדש, הפלסטינים שקועים עמוק במזרח התיכון הישן. הבעיה איננה רק עזה, שמושכת אליה את האש ואת הקשב. הרשות הפלסטינית וחלקים גדולים מהפלסטינים ביהודה ושומרון נגועים בה. הציבור הזה אומנם מייחל לשיפור במצבו, אך לרובו אין שום הרהורי כפירה על דרכו. ההפך: הוא דבק בה.

הדיבורים על תוכניות לדה־רדיקליזציה כבר לא נשמעים יותר. אפילו ההתפרקות מנשק היא כבר עניין למשא ומתן ולפרשנויות. לא רק שבחמאס שוללים את הסבירות לכך, אלא ששם מבהירים כי הניסיון להתנות את שיקום הרצועה בפירוזה מנשק לא יצלח.

מאמר המערכת באתר אלרסאלה של חמאס אתמול הצביע על קווי הדמיון בין המאמצים לפרק את חיזבאללה מנשקו לבין אלה שנעשים מול חמאס בעזה. הכותבים העריכו כי בשני המקרים מאמצים אלה יסתיימו בכישלון חרוץ לנוכח תפקידו של הנשק ב"תפיסת ההתנגדות", ולאור ההבנה כי פירוק הארגונים מנשקם יסמל את חיסולו האמיתי של ציר ההתנגדות תוצאה שהארגונים אינם יכולים לאפשר, ושבשתי הזירות גם אין גורם שלטוני שיוכל לעשות זאת.

אין מובן יותר מהרצון לחתום את פרק המלחמה ולעבור לעידן השלום, אך אסור שהוא יסמא את עינינו מלראות נכוחה את המציאות. לא כולם באזורנו שותפים להתלהבות שמגלים הנשיא טראמפ ואנשיו ביוזמתם לכונן שלום ויציבות, ולשנות סדרי עולם. המלחמה עם חמאס, כמו זו שמתנהלת עם חיזבאללה ועם פטרוניתה איראן, לא הסתיימה. היא רק פשטה צורה ולובשת צורה אחרת.

לגיטימי לקנות זמן כדי לשאוף אוויר, להתחזק, לקדם יוזמות ותחומים נוספים, אך צריך להניח שזה בדיוק מה שעושה גם הצד השני. הנשיא טראמפ מדגיש כי חמאס הוא רק חלק קטן מהעסקה במזרח התיכון, אך התייחסותו לחלק הזה אינה לפי גודלו אלא לפי כוח ההיזק שלו לחזונו ואת זאת מבינים גם בחמאס ובאזור.

במזרח התיכון החדש־ישן לא יהיו עת למלחמה ועת לשלום. הם יתקיימו יחדיו. מי שמבקש לעצור את המלחמה כדי לא להחמיץ את ההזדמנות לשלום עלול לצאת נפסד בשני המסלולים.

חזרתה של המשוואה

אין בישראל מי שלא מכיר טובה לנשיא טראמפ על תמיכתו חסרת התקדים במאמצי המלחמה בכל הזירות, בהשבת החטופים, במערכה המדינית ובתחומים רבים אחרים. דווקא במערכת היחסים הקרובה שנוצרה עם ארה"ב, וכשאנו פועלים למען מטרות משותפות, מותר ואפילו צריך לטפל גם בנקודות חולשה.

הנשיא טראמפ, בהתייחסו לירי הקטלני של חמאס שגרם למותו של לוחם המילואים רס"ר אפי (יונה אפרים) פלדבאום ולתגובה הישראלית לכך, אמר: "חמאס פגע בחייל ישראלי, וישראל ירתה בחזרה. הם צריכים לירות בחזרה. זה לא יסכן את הפסקת האש". הגיבוי לישראל מחמם את הלב, אך אליה וקוץ בה. תקרת הזכוכית שטראמפ מציב לישראל בתגובתה מספקת לאויב את הביטחון שמדובר בפעולה מוגבלת, ובמסגרת זו המחיר שישראל גובה מעצב את המשוואה. כך, בלי לשים לב אנו חוזרים לעידן המשוואות.

נוסחאות מידתיות משחקות לידיו של ארגון הטרור. הוא יודע מראש מה המחיר שישלם על פעילותו, ויכול לשקלל זאת בין מכלול שיקוליו לפעולות שונות. ישראל לא יכולה להסכים לכך. התגובה מצידה לפעולה של חמאס חייבת להיות בלתי צפויה בעוצמה, במקום, במשך הזמן ובשיטה. בשום אופן אין להתחשב בסיבות או בתוצאות. כל פיגוע או ניסיון פיגוע, יהיו אשר יהיו נסיבותיהם ותוצאותיהם, מחייבים תגובה כזו.

יתרה מכך, ישראל צריכה להגביר את היוזמה ולא להסתפק בתגובה. בכל מקום שבו לא ניתנה מצידה התחייבות מגבילה, היא צריכה לראות עצמה משוחררת לפעול. במקום להמתין להסכמים ולמנגנונים, נכון לעצב את המציאות בשטח.

מנהרות של חמאס צריך לתקוף לא רק כתגובה לפגיעה בנו. אם רוצים להימנע מפגיעה בנפש, אפשר להתריע על המתקפה מראש. צריך לנצל את העובדה שחמאס בעמדת חולשה ושכל החטופים החיים כבר בישראל. גישה כזו תוכל לשפר את עמדת המיקוח של ישראל ושל המתווכות בסוגיית פירוק הנשק.

המפקדה הבינלאומית: נטל או נכס?

המפקדה הבינלאומית לרצועת עזה, שהוקמה במהירות בקריית־גת, הופכת לאתר עלייה לרגל לאח"מים האמריקנים המבקרים בישראל. היא מעוררת עניין גם בהרכב המגוון של המדינות המיוצגת בה, אך לחלוטין לא ברור כיצד היא אמורה לסייע להשגת מטרותיה העיקריות של

ישראל ביחס לעזה.

נראה כי עיקר עיסוקה יהיה במניעת התלקחויות שיסכנו את הפסקת האש. ישראל כנראה תהיה הכתובת העיקרית ללחצים. לעומת זאת, קשה לראות את המפקדה הזו עושה משהו מעבר להצהרות בנוגע לתחומים החשובים יותר לישראל: פירוק חמאס מנשקו, מניעת הברחות ופירוז הרצועה.

בזמן שהמפקדה עדיין מתגבשת ומבררת לעצמה את תפקידיה ודרכי פעולתה, חמאס חזר לעמוד על רגליו בעזה. הוא מניח שעזה תקועה כעצם בגרונם של טראמפ ויתר מנהיגי האזור, ומקווה שבנסיבות אלה הם יסתפקו בנוסחה שתספק מראית עין של פתרון, ותאפשר לו לנצל את ה"חורים" שבה ואת העייפות מהעיסוק הבלתי נגמר בפרשנויותיה.

מבחינתה של ישראל, העמימות ביחס לסמכויות ולתפקידים של המפקדות וגופי התיווך אינה בריאה. יש להכיר בסיכונים שיש במנגנון זה, וגם בעובדה שעצם ההשתתפות בו עלולה לרסן את צה"ל ולנתב אותו להעדיף כברירת מחדל את אפיק ההידברות על פני הפעילות המבצעית. צריך להבהיר מה ישראל מרוויחה מקיומה של המפקדה, ובמקביל לקבוע כבר עתה כללים להתנהלותנו ביחס לכך, באופן שיפחית את הסיכונים. חשוב מכול, עלינו לזכור ולשנן: איש לא יעשה בשבילנו את העבודה השחורה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 31 לאוקטובר 2025.